

Vedlegg 2: Avtalene om norsk støtte til Grameen Bank

Fase IV

Norge inngikk to avtaler med Bangladesh om støtte til Grameen Bank i Fase IV (1993-97). Den første ble undertegnet 14.12.93 og dreide seg om NOK 30 millioner for videreutlån til huslån for medlemmene. Den andre avtalen ble undertegnet 30.11.94 og var på NOK 120 millioner. Totalt 150 million NOK.

Basert på avtalen var det ingen tvil om at midlene gitt fra Norge for utlån til huslån skulle bli værende i et rullerende fond for huslån, og fortsette å bli lånt ut kun til dette formålet. "The amount of the Grant used for housing loans will be used as a revolving fund".

Ambassaden påpekte i sitt notat datert 10.02.97 at midlene gitt til rullerende fond for huslån åpenbart ikke til enhver tid ville være plassert i utlån fordi udisponerte midler ble plassert som innskudd i andre banker. Inntektene fra plasseringene av midlene var en del av Grameen Banks strategi for å oppnå lønnsomhet.

Ambassaden lyktes med å få tilbakeført hele det beløpet som var blitt bevilget til til rullerende fond i avtalene for Fase IV, totalt 106 millioner NOK.

Fase III

Avtale med Bangladesh om støtte til Grameen Bank Fase III (1989-92) var en samfinansiering koordinert gjennom et internasjonalt bistandskonsortium. Total norsk støtte var 100 millioner NOK.

Etter den kontraktsmessige avslutningen av Fase III var det ingen videre avtalefestet rapportering eller oppfølging. Dermed fastslo ambassaden og Norad at det ikke fantes noe juridiske krav til annullering eller endring i avtalen mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan.

Ambassaden lyktes likevel i å få tilbakeført hele beløpet, på til sammen 64 millioner NOK, som ble brukt til rullerende fond. Forhandlingsresultat ble omtalt som et "kompromiss", fordi Grameen Bank i utgangspunktet ikke ville tilbakeføre disse midlene fra Fase III.

Fase II

Støtten til Grameen Fase II på 55 millioner NOK ble, ifølge notat datert 10.02.98, kanalisert gjennom Ministry of Finance (MOF), Bangladesh, som lånte midlene ut igjen til Grameen Bank til 2 % rente. Grameen Banks forpliktelser mht til bruk av disse pengene ble regulert i egen avtale mellom MOF og Grameen Bank.

Vi har ingen dokumentasjon på at disse midlene ble overført til Grameen Kalyan. Denne avtalen har Norad per i dag ikke lokalisert.

Andre avtaler med Grameen Bank

Norge har i tillegg til de avtalene som er omhandlet ovenfor støttet Grameen Bank med totalt 91,45 millioner NOK. Dette dreier seg om fire ekstrabevilgninger til rehabilitering etter naturkatastrofer i 1988 og 1991. Den største komponenten var øremerket "emergency housing". Midlene under denne komponenten ble gitt som huslån til medlemmer av Grameen Bank som var berørt av naturkatastrofene og det ble rapportert nær 100 % tilbakebetaling. Disse midlene er da antatt inkludert i beløpet for rullerende fond for huslån som omfattes av avtalen mellom Grameen Bank og

Grameen Kalyan. I avtalen er det ikke spesifisert hva som skulle skje med midlene etter bistandsperioden. Slik støtte til nødhjelp er vanligvis engangsutbetalinger. At Grameen Bank rullerte disse midlene gjennom utlån og krav om tilbakebetaling, ble sett på som positivt, for effekten av bistanden ble på den måten større. Men det var ikke et vilkår om dette i avtalene. Avtalen om denne støtten inneholder imidlertid ingen klausuler som tilsier at midlene etter avtalens utløp skulle forbli i rullerende fond. Ambassaden hadde derfor ingen juridisk grunnlag til å kreve disse pengene tilbakeført.